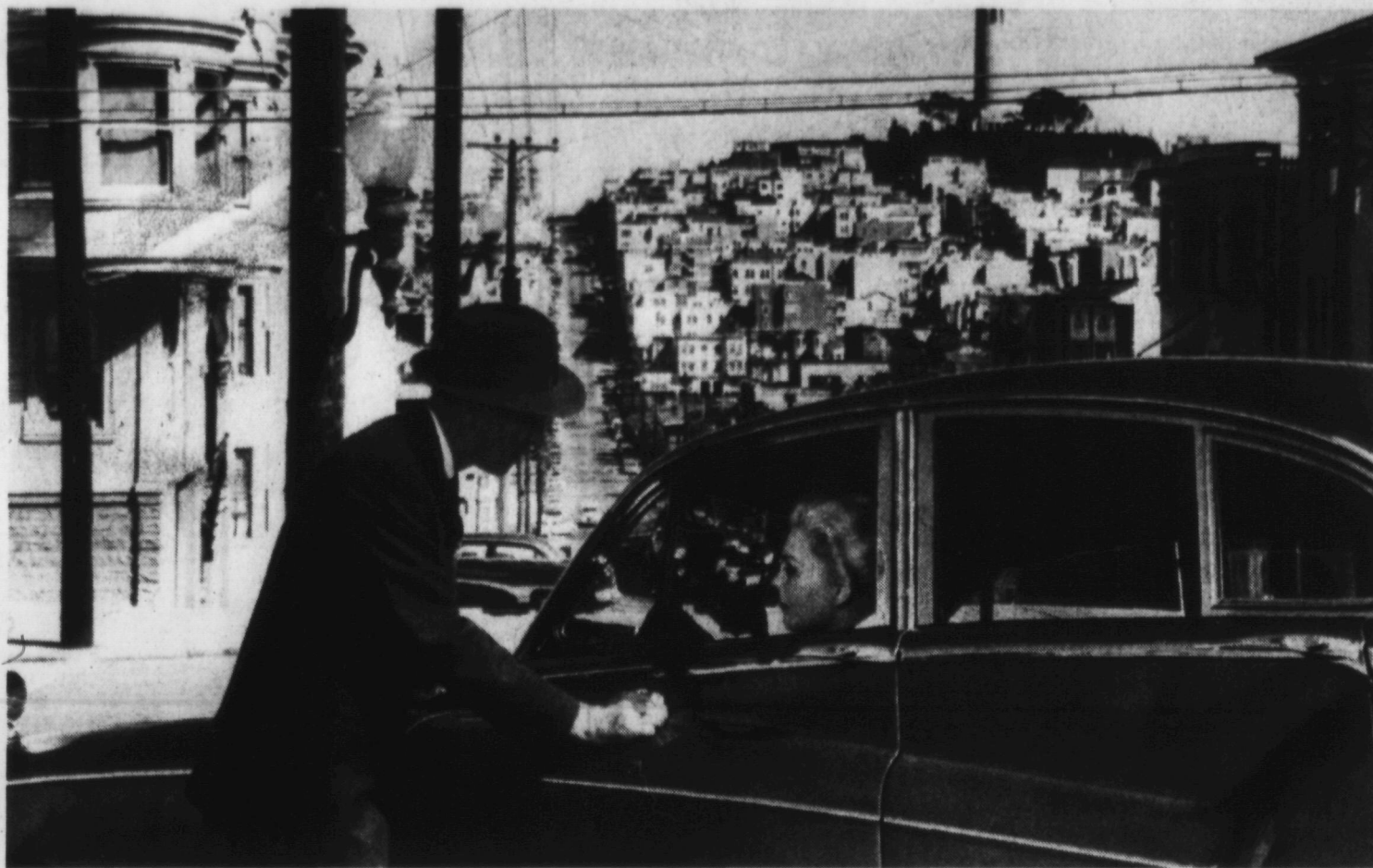

● **LIVSVÆRKER.** Fotografiet, der åbnede øjet. Maleriet, som vendte alting på hovedet. Ordene, der aldrig blev glemt. Vi har spurgt en række danske kunstnere, om hvilket værk der har præget dem mest.

VERTIGO. » ... og for at det ikke skal være løgn, bliver 'En kvinde skygges' også på det mest gribende en film om, at størst af alt er kærligheden, eftersom filmens kyniske bedragerske midt i hele det udspekulerede setup selv kommer til at elske sit offer». – Foto fra filmen

»Jeg må altid lige se den film én gang til«

Af Marie Tetzlaff

Hvilket værk – uden for dit eget felt – har haft størst betydning for dig? Og hvorfor?

»Alfred Hitchcocks film 'Vertigo' fra 1958«.

»Jeg blev rasende på min ven Kim Brandstrup, som er en stor Hitchcock-fan, efter at han i 1983 inviterede mig i biografen i London for at se den netop genudsendte 'En kvinde skygges', hvis originaltitel er 'Vertigo', der betyder svimmelhed. Da filmen ikke havde været vist i mange år, og de fleste derfor kun kendte den fra omtaler og stillfotos, var der en fantastisk intens stemning i den væltende fulde biograf, hvor folk sad både i midtergangen og på radiatorerne. Filmen gjorde så voldsomt et indtryk på mig, at alle mine følelser var i oprør, og det gik altså ud over Kim«.

»Men det skulle hurtigt vise sig, at jeg igen og igen måtte vende tilbage til dette labyrintiske mesterværk om politimanden Scottie, der på grund af svimmelhed må forlade sit job, men snart hyres af en gammel bekendt til at skygge dennes overjordisk smukke hustru Madeleine. Scottie forelsker

sig i den mystiske, selvmorderiske Madeleine, som – helt ud i frisurens snoninger – er besat af at imitere en for længst afdød tragisk kvindeskikkelse ved navn Carlotta. En dag skygger Scottie Madeleine, da hun bevæger sig op i et klokketårn, men da hun kaster sig ud, kan han, på grund af sin svimmelhed, ikke redde hende og efterlades med en skyld, en gåde og et savn. Da han senere møder den billige Judy, der trods sin vulgaritet minder ham vagt om Madeleine, giver han sig (– i en scene, som det virkelig piner kvinder at se!) til at klæde hende ud som sin tabte kærlighed ... der i sin tid klædte sig ud som Carlotta ...«.

»Ikke blot sidder man fra start til slut på kanten af stolen, fordi filmen er så spændende og følelsesmæssigt engagerende, men 'En kvinde skygges' er i enhver henseende en æstetisk åbenbaring: Jeg kan ikke blive træt af at lede efter nye eksempler i filmen på spiralmotivet (der jo, ligesom i tegneserierne, betegner svimmelhed): Snoningen i Carlottas frisure, som Madeleine efterligner, og vindeltrappen, der fører op i tårnet, som hun styrter sig ud fra, årringene i de ældgamle kæmpe-træer, hun og Scottie falder i sta-

ver over, kameraets lukkemekanisme, som symboliserer øjet og voyeurismen. Indtagende som et håndkoloreret 50'er-postkort er fotografen Robert Burks' San Francisco i Technicolor, og musikken er på én gang foruroligende og medrivende smuk, som altid når den er komponeret af filmmusikkens mester, Bernard Herrmann, hvis sidste triumf var musikken til Scorseses 'Taxi Driver'. James Stewart er uforglemmelig som den forheksede Scottie, og skal man nogensinde se en kvinde så skøn som Kim Novaks Madeleine, da hun vågner op i Scotties ungkarlejlighed, må man kaste et blik ind i sit eget indres hjemsøgte spejlbibinet«.

»Som al stor kunst handler 'En kvinde skygges' ikke kun om én ting, men er en tårnhøj lagkage af temaer, der både er forskellige og dog griber ind i hinanden: For at blive voksen må Scottie skygge kvinden og (som enhver mand) indse, at madonnaen og luderens, Madeleine og Judy, er én og den samme, for skulle han nogensinde nå frem til kærligheden måtte han give afkald på enten at idealisere eller dæmonisere hende. Men det er også en film, som viser, at drømmekvinden er en kinesisk æske af

fantasmer, for i forestillingen om begærsobjektet er endnu et gølebillede gemt (og så videre, og så videre ...), så forførelse altid vil bygge på ikke så lidt forstillelse, maskespil og udklædning, der koldsindigt skal tale til den forelskedes svimle fantasiverden. Her er sex og død forbundet af mange hemmelige trapper, og for at det ikke skal være løgn, bliver 'En kvinde skygges' også på det mest gribende en film om, at størst af alt er kærligheden, eftersom filmens kyniske bedragerske midt i

hele det udspekulerede setup selv kommer til at elske sit offer. Men heller ikke dermed er alt sagt, for en af denne films helt store kvaliteter er, at den trods utallige gen-syn bliver ved med at være fascinerende gådefuld, og derfor lige må ses én gang til«.

marie.tetzlaff@pol.dk

Vertigo, på dansk: 'En kvinde skygges'. Amerikansk film fra 1958, instrueret af Alfred Hitchcock efter manus af Pierre Boileau og Thomas Narcejac.

Søren Ulrik Thomsen

FOTO: RASMUS BAANER

Digter, født 1956. Udgav 1981 den epokegørende digtsamling 'City Slang' (sat i musik af Lars HUG 1984); i 1982 udkom

'Ukendt under den samme måne' og i 1985 poetikken 'Mit lys brænder'. Digtsamlinger: 'Nye Digte', 1987; 'Hjemfalden', 1991; 'Det skabtes vaklen', 1996; 'Det værste og det bedste' (ill. af Ib Spang Olsen), 2002. Essays: 'En dans på gloser'. Senest fotobogen 'København con Amore' sammen med Jørgen Rohde (2006). Medlem af Det Danske Akademi siden 1995.